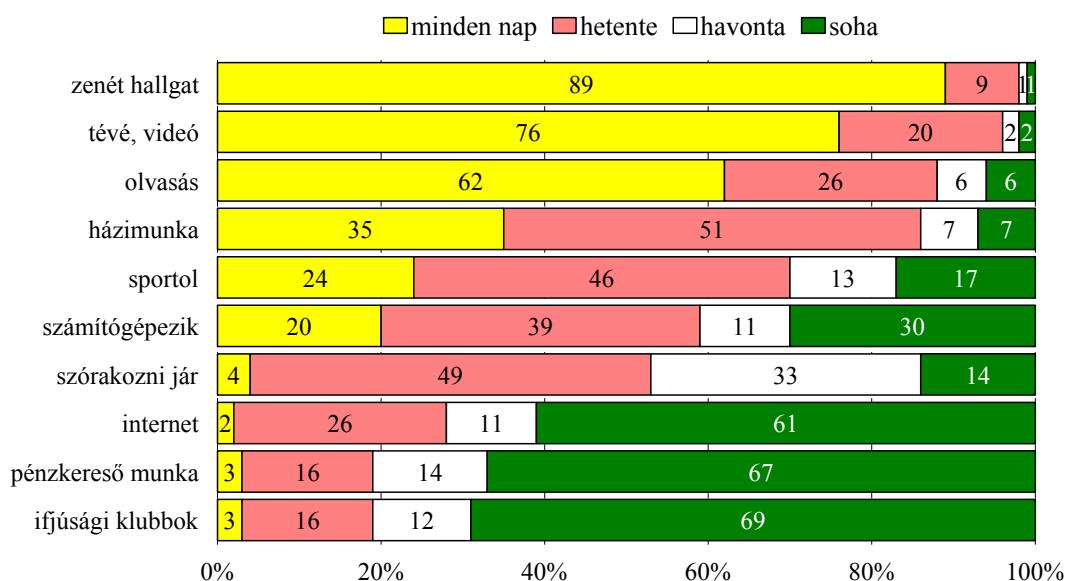

Domokos Tamás: A székesfehérvári középiskolások szabadidős szokásai

A fiatalok életében meghatározó jelentősége van annak, hogy a szabadidejüket milyen módon töltik, mire van egyáltalán lehetőségük. Egy 2000 tavaszán lebonyolított 800 fős reprezentatív mintán végzett ifjúságkutatás kérdőívén a városban tanuló középiskolásoknak tíz szabadidős tevékenységet kellett értékelniük, hogy melyiket milyen gyakran végzik.

A tanulók szabadidős preferenciái

A fiatalok szabadidős tevékenysége valamivel enyhébben ugyan, de éppen úgy a passzív időtöltések felé tolódik el, mint a felnőttek esetében. Az első két helyen szereplő tevékenység nem okoz meglepetést. A tévé és a videó a legkönnyebben elérhető szabadidős tevékenység, ez egyébként nem a fiatalok sajátossága. A könyvek és magazinok olvasása napi rendszerességgel a tanulók 62 százalékát jellemzi, további 30 százalékuk hetente vesz kezébe újságot vagy könyvet. A házimunka magas - heti - említése azt mutatja, hogy a családok többségében van belső munkamegosztás, legalábbis a fiatalok így látják. Ez természetesen nem klasszikus szabadidős tevékenység, hiszen a többség kötelezőként éli meg. Némileg meglepő viszont a szórakozni járás viszonylag alacsony említési aránya (46 százalék havonta, ritkábban vagy soha sem jár).

A könyvet sokak szerint felváltó számítógépet napi rendszerességgel 20, hetente további 39 százalékuk használja, s ez nem alacsony, hiszen azt jelenti, hogy közel kétharmaduk rendszeresen hozzájut a géphez. A mélyebb elemzés kimutatta, hogy a virtuális valóság igen gyors előretörése csak részben a történet hagyományos formák rovására. (pl. könyvolvasást kevésbé érinti, ellenben a közösségi klubokba járást annál inkább).

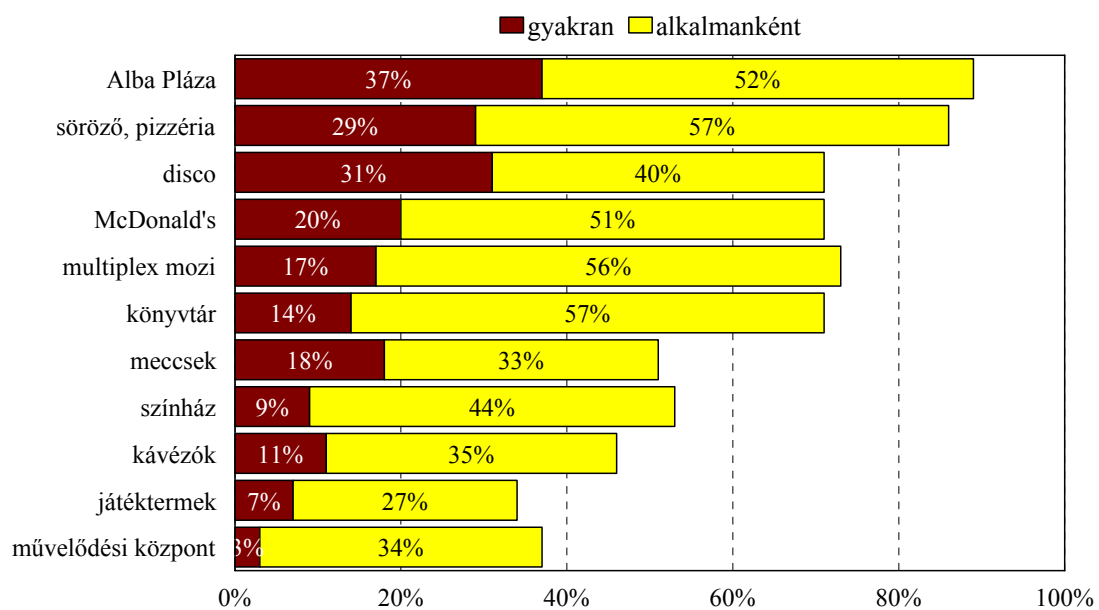
A fiatalok által említett pénzkereső munkát nézve el lehet gondolnodni azon, hogy ez bizonyos értelemben negatív (ha más tevékenység helyett, kényszerből kell dolgozni), bizonyos értelemben viszont pozitív lehet (ha a szocializáció folyamatába megfelelően épül be).

Az ifjúsági közösségi élményt adó klubok említései aránya elenyésző, mindössze 3 százalékuknak jelent napi, és további 16 százalékuknak heti elfoglaltságot, a nagy többség elutasítja. Jellemző, hogy az internetes közösséggel aktívabb kapcsolatuk van a tanulóknak, mint a városban működő ifjúsági klubokkal.

A fiatalok által leggyakrabban látogatott szabadidős helyszín az Alba Pláza, 37 százalékuk gyakran, további 52 százaléka alkalmanként megfordul benne, de a különböző diszkók, illetve a város éttermei, sörözői, pizzériái is kedvelt találkozó és szabadidő eltöltési helyszínei a székesfehérvári középiskolásoknak. A plázában lévő multiplex mozi 17 százalékuk látogatja gyakran, 56 százalékuk néha teszi ezt, a gyorséttermekben (melyek nemcsak étkezési, hanem találkozási célokat is szolgálnak) minden ötödik fehérvári középiskolás kifejezetten gyakran megfordul.

Nemek szerint hét esetben találtunk jelentős eltérést. A lányok gyakrabban járnak könyvtárba, színházba, gyorséttermekbe, teázókba, kávézókba és az Alba Plázában is sokkal többször fordulnak meg. Míg a lányok 46 százaléka kifejezetten gyakran jár "plázázni", addig a fiúknál ez az arány csak 29 százalék. Ugyanakkor a fiúk rendszeresebben látogatják a játéktereket és a meccseket.

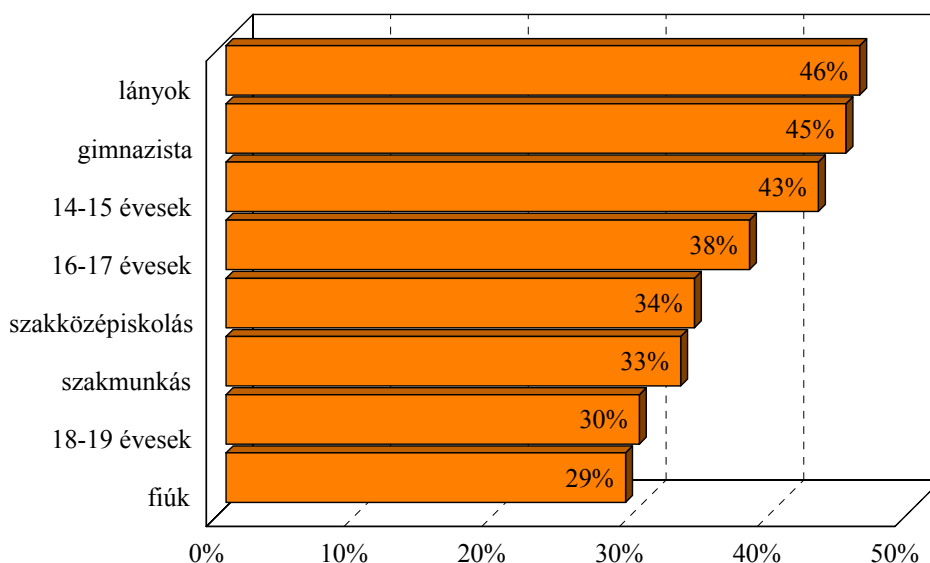
Az egyes intézmények látogatási aránya

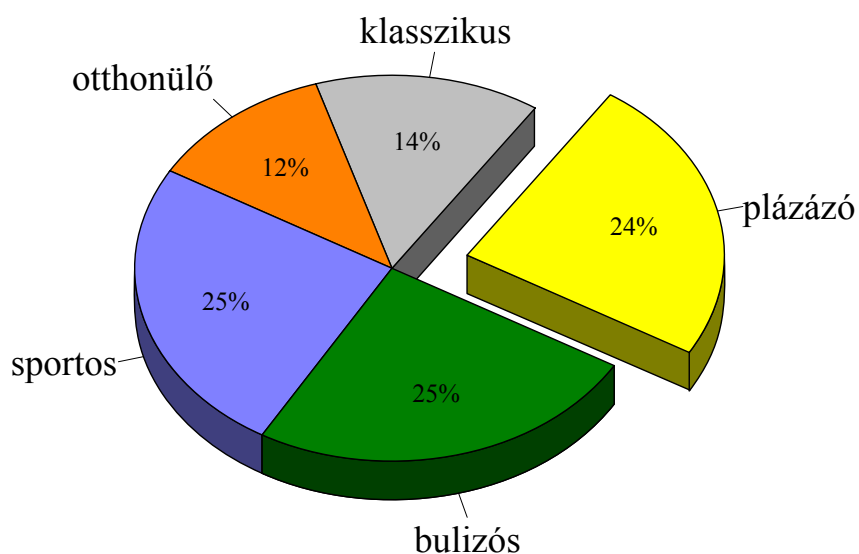
Iskolatípus szerint is jelentősen eltér a szabadidő eltöltésének helyszíne, a gimnazisták sokkal magasabb arányban járnak a plázába, illetve a plázában lévő moziba, a város éttermeibe, sörözőibe, pizzériába, de gyakrabban mennek könyvtárba és színházba is. A disco említése aránya a szakközépiskolások és a szakiskolások között átlag feletti, egyharmaduk rendszeresen jár, s szintén jobban preferálják a gyorséttermeket és a meccseket is.

Összefoglalva az Alba Plázát - mint divatos szabadidős helyszínt a 14-15 éves gimnazista lányok látogatják a leggyakrabban, s a 18-19 éves középiskolások valamint a szakiskolások a legkevésbé.

Alba Plázát gyakran látogatók aránya

Tanulói csoportok a szabadidő felhasználása szerint

A középiskolás diákok a szabadidős szokásaikat tekintve öt csoportba sorolhatók. A fiatalok 12 százaléka "otthonülő", nem jár szórakozni, nem nagyon vesz részt a közösségi élményt adó rendezvényeken, programokon. Ők azok akiknek a tévé az egyetlen szórakozási formájuk, még a számítógéppel vagy az internettel sem kerülnek kapcsolatba. A másik csoport a "klasszikus" szórakozási formákat követi, színházba, könyvtárba, művelődési központokba járnak elsősorban. A középiskolások egynegyede szabadidő terén egyértelműen a sportot preferálja, de ugyanők sok időt töltenek a számítógép előtt is. Azok aránya akik rendszeresen diszkóknak, buliknak szórakoznak 25 százalék, s a "plázázó" fiatalok szintén

ilyen arányban vannak jelen a korosztályban. Ez utóbbi csoport tagjai sokat járnak a multiplex moziba, a pláza játéktérbe, szeretnek a McDonald's-ban étkezni, de emellett sokat interneteznek is, ők azok akik a kilencvenes évek új típusú szabadidő eltöltési helyszíneit preferálják.

	Jellemző demográfia háttér	
klasszikus	<ul style="list-style-type: none"> • inkább lányok • magasan képzett család 	<ul style="list-style-type: none"> • családközpontúak • kevesebbet tévéznek
otthon ülő	<ul style="list-style-type: none"> • képzetlenebb család 	<ul style="list-style-type: none"> • kevesebbet költenek • többet tévéznek • nincs pszichoaktív szerhasználat
plázázó	<ul style="list-style-type: none"> • közepesen képzett család 	<ul style="list-style-type: none"> • sokat költenek • erősebb családi kapcsolatok • többet tévéznek
sportos	<ul style="list-style-type: none"> • inkább fiúk • közepesen képzett család 	<ul style="list-style-type: none"> • családközpontúak • kevesebbet költenek • nem károsítják egészségüket
bulizós	<ul style="list-style-type: none"> • inkább fiúk • képzetlenebb család • gyengébb tanulók 	<ul style="list-style-type: none"> • sokat költenek • gyenge családi kapcsolatok • erős pszichoaktív szerhasználat

Az egyes csoportok eltérő jellemzőkkel bíró fiatalokból állnak. A klasszikus érdeklődésű tanulók magasabb arányban vannak a lányok és a diplomás családok gyerekei között, s ők tipikusan családközpontúak, valamint az átlagnál kevesebbet tévéznek. Az otthonülők ezzel szemben sokat tévéznek, és inkább a képzetlenebb családokban élnek, s részben ezzel összefüggésben keveset költenek, de pozitív, hogy nem károsítják egészségüket drogokkal. A plázázó fiatalok tipikusan közepesen képzett családokból kerülnek ki, nagyon sokat költenek havonta, és a családi kapcsolataik erősebbek az átlagnál. A sport iránt érdeklődők egészségesebb életet élnek, családközpontú tanulók, tipikusan fiúk, míg a "bulizós" diákok általában a képzetlenebb családok gyengébb tanulói, akik ráadásul sokat költenek, gyenge családi kapcsolatok jellemzik családjukat és sok pszichoaktív szert használnak (alkohol, kábítószer, dohány stb.)

Városunk szabadidő-pedagógia újragondolásánál nem szabad figyelmen kívül hagyni ezeket a tényeket, melyek legfontosabb üzenete, hogy a mostani középiskolások szabadidős szokásai differenciálódtak az utóbbi években, a korosztály egyáltalán nem homogén e tekintetben sem, így a velük való foglalkozásnak is differenciálódnia kell.